

**MEMÒRIA
VIH/SIDA
DE LES ILLES
BALEARS**

2010

Aquesta memòria recull informació sobre la situació epidemiològica, els programes i les activitats de prevenció, atenció sanitària i social i de coordinació i participació, relacionades amb el VIH, que es desenvolupen a les Illes Balears.

Elaboració:

- Coordinació Autònoma de la Sida. Direcció General de Salut Pública i Consum. Conselleria de Salut, Família i Benestar Social.

Fonts d'informació:

- Ajuntament de Palma (Àrea de Benestar Social, Treball, Participació i Cultura, Regidoria de Salut i Medi Ambient, Sexconsulta)
- ALAS (Associació de Lluita Antisida de les Illes Balears)
- Ben Amics (Associació de lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals de les Illes Balears)
- Centre penitenciari
- Consell de la Joventut de les Illes Balears
- Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració (Direcció General d'Atenció a la Dependència, Direcció General d'Immigració)
- Conselleria de Benestar Social i Joventut. Consell Insular de Formentera
- Creu Roja
- Servei de Promoció de la Salut. Consell Insular de Menorca
- Direcció General de Salut Pública i Participació. Conselleria de Salut i Consum (Coordinació Autònoma de la Sida, Pla d'Addiccions i Drogodependències, Servei d'Epidemiologia)
- Escola de Sida
- Institut de la Dona
- Ib-salut (Gabinet Tècnic, Gerència d'Atenció Primària de Mallorca, Serveis de Salut Laboral i Unitats de Medicina Interna dels Hospitals Públics, Subdirecció del Medicament)
- IMAS (Institut Mallorquí d'Afers Socials. Consell Insular de Mallorca)
- Metges del Món
- PAS (Punt d'Assessorament en Salut. Direcció General de Joventut)
- Siloé

ÍNDEX

INFORMACIÓ I VIGILÀNCIA EPIDEMIOLÒGICA	4
1. Registre de nous diagnòstics d'infecció per VIH.....	4
2. Registre de casos de sida	7
3. Estudi de la prevalença de VIH en mares de nounats i nounades pel procediment d'anònims no relacionats	9
4. Enquesta hospitalària de pacients VIH/sida	9
PREVENCIÓ	10
1. Detecció precoç del VIH	10
2. Prevenció en població general	12
3. Prevenció en adolescents i joves	15
4. Prevenció en la dona.....	10
5. Prevenció en persones usuàries de drogues injectades	20
6. Prevenció en homes que fan sexe amb homes.....	22
7. Prevenció en persones que exerceixen la prostitució.....	24
8. Prevenció en població procedent d'altres països	25
9. Prevenció a l'àmbit penitenciari	25
10. Prevenció en personal sanitari	26
ATENCIÓ SANITÀRIA I SOCIAL	28
1. Atenció sanitària (<i>ib-salut</i>)	28
2. Atenció psico-social	29
COORDINACIÓ I PARTICIPACIÓ.....	32
GLOSSARI DE SIGLES.....	32

INFORMACIÓ I VIGILÀNCIA EPIDEMIOLÒGICA

1. Registre de nous diagnòstics d'infecció per VIH.
2. Registre de casos de sida.
3. Estudi anònim no relacionat de prevalença d'anti-VIH en mares de nounats vius
4. Enquesta hospitalària de pacients VIH/sida en contacte amb el Sistema Nacional de Salut.

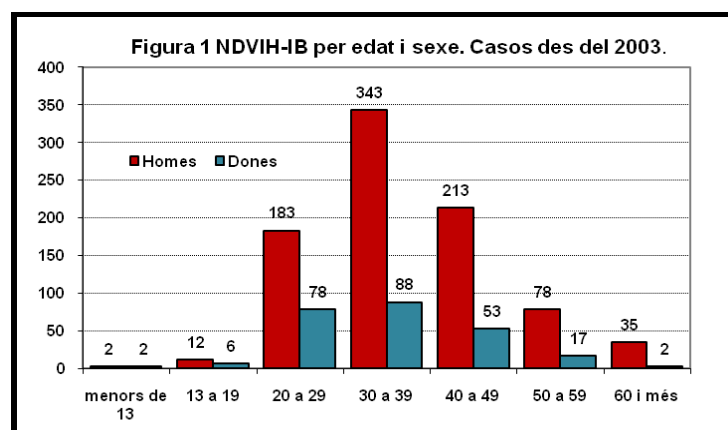
1. Registre de nous diagnòstics d'infecció per VIH

(Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació).

Actualització desembre de 2010.

El **nombre de casos acumulats** des de l'any 2003 (any d'inici del registre) és de 1.112 casos, 866 casos (78%) són homes i 246 casos (22%) són dones. Dels 1.112 casos, 938 corresponen a Mallorca, 44 a Menorca, 130 a Eivissa i 3 casos tenen assignada Formentera com a residència en el diagnòstic.

Respecte a l'**edat** destaca que el 75% dels casos tenen 30 o més anys i el grup predominant és el de 30-39 anys amb 431 casos. Quasi el 70% dels casos de HSH (homes que fan sexe amb homes), el 80% dels UDI (usuaris de drogues injectades) i el 75% dels HTSX (heterosexuals) tenen entre 30 o més anys. Figura 1.

Quant a la **distribució per categories de transmissió**, cal destacar que el primer grup en importància és el de la transmissió HTSX (427 casos; 38%) seguit de la categoria HSH (346 casos; 31%) i UDI (176 casos; 16%). En definitiva, un 70% dels casos s'associen a una transmissió sexual, 4 casos són de transmissió de mare a fill/a. En un 14% es desconeix la categoria de transmissió.

Per als homes, la categoria HSH suposa un 40% dels casos, la HTSX un 30% dels casos, i la d'UDI un 16%. En les dones, la categoria HTSX representa un 69% i la d'UDI un 15% (Figures 2 i 3).

Figura 2. NDVIH-IB. Dades de del 2003. Homes. N=866. Categoria de transmissió

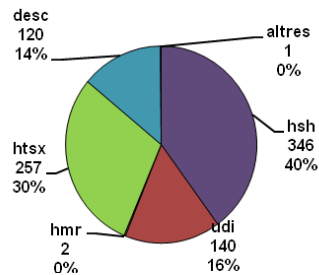
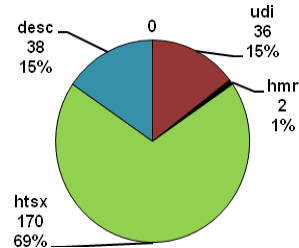

Figura 3. NDVIH-IB. Dades des del 2003. Dones. N=246. Categoria de transmissió

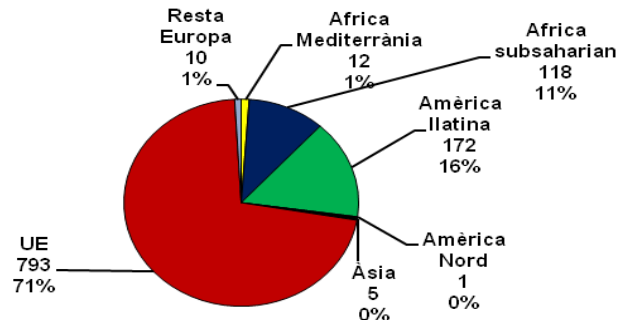

Dels 1.111 casos amb **país d'origen** conegut, 793 casos (71%) són de països de la UE, dels quals la majoria 712 casos (90%) són d'Espanya. La segona regió en importància és Amèrica Llatina amb 172 casos (16%) i Àfrica Subsahariana amb 118 casos (11%).

Sembla confirmar-se la ruptura de la tendència a l'augment anual del percentatge dels casos d'origen estranger que va arribar al 46% en el 2006. El patró de categoria de transmissió pels diagnòstics tant de dones d'origen estranger com espanyol està dominat clarament per la categoria HTSX (77% i 61% respectivament). Pel que fa als homes, ambdós grups estan dominats en un 40% per la categoria HSH, la segona categoria és la HTSX en els dos grups amb un percentatge del 39% en els d'origen estranger i un 26% en els d'origen espanyol.

La transmissió HTSX domina (78%) a l'Àfrica Subsahariana, i en els casos d'Amèrica Llatina la transmissió per relacions entre HSH i les relacions HTSX tenen un percentatge similar (42%) (figura 4).

Figura 4.- NDVIH-IB. Dades des del 2003. Regió d'origen. Casos amb país origen conegut (n=1111).

Respecte al **retard en el diagnòstic**, considerant com diagnòstic tardà (DT) quan el protocol de notificació presenta 350 o menys limfòcits CD4, dels 1.112 casos acumulats des del 2003, en 1.053 casos (95%) es coneix la xifra de CD4 en el moment del diagnòstic, d'aquest el 57% de casos presenten un diagnòstic tardà. Els DT predominen en la categoria de HTSX tant en homes com en dones (figura 5).

La categoria HSH presenta un percentatge més alt d'infeccions recents (IR) que la HYSX (60% versus 33%). En els casos de l'Àfrica Subsahariana un 75% són diagnòstics tardans (figura 6).

Figura 5. NDVIH-IB. DT i IR per categoria de transmissió.

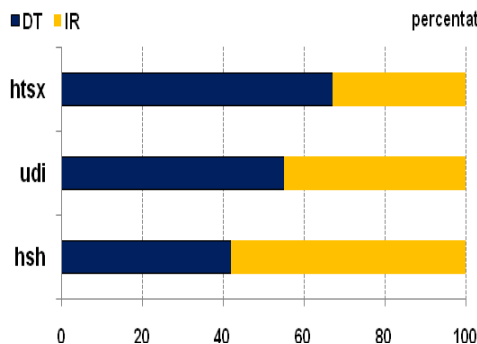
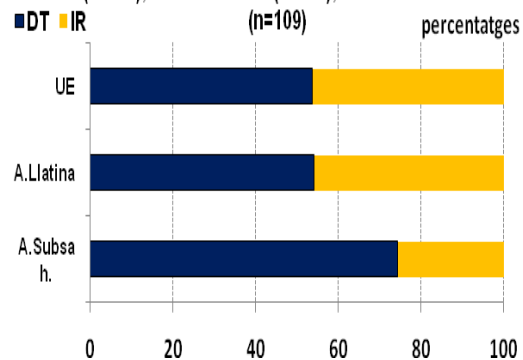

Figura 6- NDVIH-IB. DT i IR per REGIÓ. UE(n=756); Amèrica Llatina (n=166); Àfrica subsahariana (n=109)

2. Registre de casos de sida

(Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació).
Actualització desembre de 2010.

El **nombre de casos acumulats** a les Illes Balears des de l'any 1983 s'ha situat en 2.454 casos. Per illes, Mallorca acumula 2.000 casos, mentre que les Pitiüses n'acumulen 313 i Menorca 120. No s'ha pogut assignar illa de residència als 21 casos que resten.

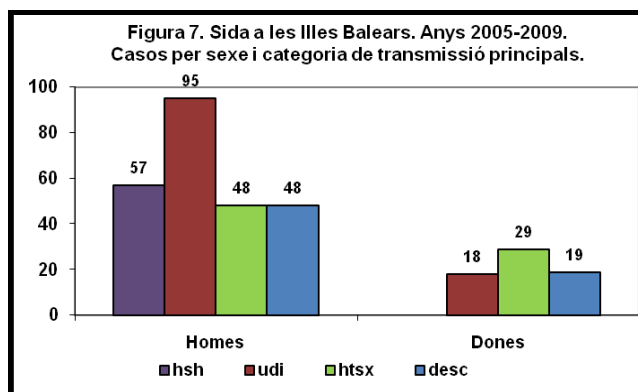
El **nombre de defuncions acumulades** és de 1.330 (54% dels casos).

Respecte a la **distribució per categories de transmissió**, un total de 1.203 casos (49%) corresponen a UDI, 508 casos (21%) a la categoria HTSX i 493 casos (20%) a la categoria HSH.

Resum dels darrers anys (2005-2009).

L'anàlisi dels anys que es poden considerar pràcticament consolidats (2005-2009) mostra (amb 317 casos detectats) un patró epidemiològic dominat pels homes (quasi un 80%) amb categoria UDI. Un 90% dels casos tenen més de 30 anys. El grup d'edat amb major incidència és el de 30-39 anys.

Un 24% dels casos (77) són de la categoria HTSX. En els homes predominen clarament els diagnòstics fets a UDI, mentre que en les dones la distribució entre categories de transmissió és homogènia, però amb una lleugera preponderància de la categoria HTSX (figura 7).

Durant els anys 2005-2009 un 23% dels **casos són d'origen estranger**. La incidència d'aquest grup es manté estable en un nombre de 12 a 18 casos anuals, mentre la tendència apunta més clarament el descens en els casos d'origen espanyol.

Globalment el nombre de casos dels darrers anys indica una tendència a la disminució lenta. A l'any 2005 es van detectar 85 casos. A l'any 2009 el nombre de casos acumulats fins ara és de 52 i no és previsible que aquest nombre variï excessivament en properes actualitzacions.

Els informes complets es poden consultar a :

<http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?mkey=M0903171407264971769&lang=CA&cont=15526>

3. Estudi anònim no relacionat de la prevalença d'anti-VIH en mares de nounats vius

(Centre Nacional d'Epidemiologia, Secretaria del Pla Nacional de Sida, Plans Autonòmics de la sida i Hospitals de la xarxa pública).

Estudi nacional que s'inicià en 1996. En aquest projecte hi participaren el darrer any un total de 6 comunitats autònomes, inclosa Illes Balears. Té com objectius:

- a) Estudiar la seroprevalença del VIH en mares de nounats vius i nounades vives i monitoritzar la seva evolució en el temps.
- b) Identificar diferències en funció de la seva distribució geogràfica.

L'anàlisi dels resultats 2003-2009 es troba disponible en la web:

http://www.isciii.es/htdocs/pdf/anr_nacidos.pdf

4. Enquesta hospitalària de pacients VIH/sida

(Centre Nacional d'Epidemiologia, Secretaria del Pla Nacional de Sida, Plans Autonòmics de la sida i Hospitals de la xarxa pública).

Sistema d'informació sobre les característiques sociodemogràfiques, epidemiològiques i clíniques dels pacients atesos en els hospitals públics, basat en enquestes de pacients en un dia concret.

Els resultats del 2010 i l'anàlisi de l'evolució 2000-2010 es poden consultar en

la web: http://www.isciii.es/htdocs/pdf/encuesta_hosp.pdf

PREVENCIÓ

1. **Detecció precoç del VIH**
2. **Prevenició en població general**
3. **Prevenició en adolescents i joves**
4. **Prevenició en la dona**
5. **Prevenició en persones usuàries de drogues injectades**
6. **Prevenició en homes que fan sexe amb homes**
7. **Prevenició en persones que exerceixen la prostitució**
8. **Prevenició en població procedent d'altres països**
9. **Prevenició del personal sanitari**

1. Detecció precoç del VIH

⌘ **Detecció de VIH a la xarxa assistencial pública** (*Ib-salut*).

- Nombre d'anàlítiques realitzades: 40.571 proves (25.149 HUSE, 7.971 HCM, 6.594 FHM, 857 HCIN)¹.
- Nombre de proves ràpides realitzades: 233 proves (20 FHM i 213 HCIN).

⌘ **Diversificació de la prova de detecció del VIH** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, ALAS, Metges del Món*).

Realització de la prova ràpida de detecció del VIH en les seus d'ALAS de Palma i d'Eivissa, en els CAD de Palma i en la seu de Metges del Món (MDM). La prova es basa en la tècnica de counselling i és gratuïta, voluntària i confidencial. El test utilitzat és el "Determine HIV 1/2". Es realitza seguiment i s'ofereix suport psicosocial en els casos seropositius.

- Nombre de tests realitzats: 781 (442 a ALAS Mallorca, 160 a ALAS Eivissa, 138 a Metges del Món i 41 als CAD).
- Nombre de tests positius: 14, confirmats 13.

¹ Hospital Universitari de Son Espases (HUSE), Fundació Hospital de Manacor (FHM), Hospital Can Misses (HCM), Hospital Comarcal d'Inca (HCIN).

⌘ Dia de la prova del VIH (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Consell Insular de Formentera, Taula per la sida*).

- Dia 20 d'octubre "Dia de la prova de VIH", es dugueren a terme una sèrie d'activitats de difusió i conscienciació sobre la importància del diagnòstic precoç:
 - o Instal·lació de 7 taules informatives de la prova ràpida (A Palma, Menorca, Eivissa i Formentera) amb un missatge de sensibilització molt clar "Saps que hi ha un 30% de les persones infectades que ho estan i no ho saben"?
 - o Realització durant tot el dia proves ràpides de detecció del VIH en les seus d'ALAS de Mallorca i d'Eivissa.
 - o Distribució de material informatiu als centres de salut, consells insulars, ajuntaments, comerços, institucions, locals d'oci nocturn...

MATERIAL INFORMATIU DISTRIBUIT	QUANTITAT
"Cap dubte, fes-te la prova. Sin dudas, hazte la prueba", de la Conselleria de Salut i Consum del Govern de les Illes Balears	5.000 fullets
"VIH/SIDA la prueba es la respuesta háztela", del Ministeri de Sanitat i Consum.	1.000 fullets
"Tu pots ser una de les moltes persones que viuen amb el VIH i que no ho saben. Surt de dubtes. Fes-te la prova!, de Taula per la sida.	40 cartells
"Tu pots ser una de les moltes persones que viuen amb el VIH i que no ho saben. Surt de dubtes. Fes-te la prova!, de Taula per la sida.	2.000 Flyers
"Per amor, per salut, per respecte, fes-te la prova del VIH" d'ALAS.	SC Targetes prova ràpida
Informació VIH en diferents idiomes (català, castellà, anglès, francès i alemany) d'ALAS.	SC fullets
Fulletos diversos sobre VIH i prova ALAS Ibiza	1.497 fullets

2. Prevenció en població general

⌘ Tallers de sexualitat i prevenció del VIH/sida en centres d'inserció socio-laboral (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Ajuntament de Palma, ALAS*).

- Nombre de centres participants: 5
- Nombre d'assistents: 96

⌘ Taller informatiu i de prevenció del VIH en persones de la tercera edat (*Ajuntament de Palma, ALAS*).

Inclusos en les activitats de Palma Ciutat Educativa.

- Nombre de tallers: 3
- Nombre de participants: 14 persones

⌘ Taller i conferència en la Federació de persones sordes de les Illes Balears sobre sexualitat i VIH (*Ajuntament de Palma*).

- Nombre de tallers: 1
- Nombre de conferències: 1
- Nombre de participants: 19 persones

⌘ Activitats de sensibilització i informació (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Ajuntament de Palma, Consell Insular de Formentera, ALAS*).

- Campanya d'estiu "Siguis on Siguis, protegeix-te". Muntatge de dues taules informatives dinàmiques amb projeccions de vídeos de campanyes de prevenció, música en directe i actuacions diverses a les platges de Cala Major i Ciutat Jardí, amb l'entrega a les persones assistents d'un kit de prevenció (preservatiu, targeta informativa de la prova ràpida i lubricant).
- Participació comunitària en taules informatives, activitats d'oci nocturn, diades i festes: 43 taules informatives i activitats varies.
- Memorial (acte reivindicatiu). Durant el qual es ret un homenatge a totes les persones que ens han deixat a causa de la Sida. Es realitzen a Manacor, Palma i Eivissa.

⌘ Distribució de material informatiu (*Direcció General de Salut Pública i Participació, ALAS*).

- 2.000 fullets de “Cap sorpresa informa’t bé/ Sin sorpresas, infórmate bien” de la Conselleria de Salut i Consum.
- 2.000 fullets de “Cap risc, protegeix-te/ Sin arriesgar, protégete” de la Conselleria de Salut i Consum.

⌘ Elaboració i distribució de material “Estima’t. Fes-te la prova. Usa preservatiu” (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Taula per la Sida*).

MATERIAL			
Blocs	324 unitats	Xapes	5.600 unitats
Imans	4.360 unitats	Bolígrafs	2.000 unitats
Motxilles	1.750 unitats	Calendaris	500 unitats

⌘ Distribució de preservatius (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Ajuntament de Palma, Consell de Formentera, ALAS*) a diferents entitats, ONG, institucions, UIB, joves, població general...

Aquesta distribució es realitza en taules informatives per sensibilitzar la població quant a l’ús del preservatiu i com a reforç en assessories, xerrades, tallers, cursos...

- Es repartiren un total de 135.323 unitats (36.476 *Direcció General de Salut Pública i Participació*, 15.000 *ALAS Mallorca i Ajuntament de Palma*, 83.847 *ALAS Eivissa i Consell Insular de Formentera*).

⌘ Dia Mundial de la Sida (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Ajuntament de Palma, Consell Insular de Formentera Taula per la Sida*).

- Distribució de material de sensibilització:
 - 9.500 fullets i 500 cartells de “Quiérete. Hazte la prueba. Usa preservativo” del Ministeri de Sanitat, Igualtat i Política Social.
 - Distribució de 2.000 targetes per a personal sanitari “Quiérete. Hazte la prueba. Usa preservativo” del Ministeri de Sanitat, Igualtat i Política Social.

- Exposició de cartells de diferents campanyes informatives sobre el VIH/sida en el Centre Social Flassaders “Recordar per prevenir”, amb la instal·lació d’una taula informativa per part de l’Ajuntament de Palma. Aquesta exposició també es pogué visitar al Centre Social Sa Nostra de Ciutadella de Menorca.
- “Lights for Rights”, iniciativa d’ONUSIDA per recordar la importància de respectar els drets de les persones que viuen amb el VIH a Espanya i a la resta del món. Les Illes Balears se sumaren a aquesta iniciativa apagant i il·luminant el Consolat del Mar, Cort i el Castell de Bellver amb la finalitat de fer brillar la llum sobre l’accés a la prevenció, el tractament, l’atenció, el suport i els drets de les persones amb VIH i combatre totes les formes d’estigmatització i discriminació.
- Col·locació del llaç vermell en diverses institucions (Govern de les Illes Balears, ajuntaments, ONG, hospitals, etc).
- Instal·lació de taules informatives a la plaça d’Espanya de Palma, a la plaça de Vara de Rei d’Eivissa, i a l’Ajuntament de Sant Francesc Xavier de Formentera.
- Exposició a l’Estació Intermodal de Palma de les lletres de “Tots per la sida”.
- Realització d’entrevistes i rodes de premsa a professionals que fan feina en la prevenció de la infecció, en diversos mitjans de comunicació de les Illes.

⌘ Atenció i informació individualitzada (*Direcció General de Salut Pública i Participació, ALAS*)

Es realitza mitjançant telèfon, correu electrònic i de forma presencial. Les consultes són principalment sobre la realització de la prova, les pràctiques de risc i sol·licitud d’informació sobre el VIH i altres ITS.

- Nombre de consultes ateses: 494 (152 Coordinació Autonòmica de la Sida, 342 ALAS).

3. Prevenció en adolescents i joves

⌘ Millora de l'accés al preservatiu Programa "Condopack 3X1" (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Col·legi Oficial de Farmacèutics i Cooperativa d'Apotecaris*).

Des del desembre del 2008 es du a terme aquest programa per impulsar la venda, entre al jovent, de preservatius a un preu econòmic (3 preservatius al preu d'1€), a través de les Oficines de Farmàcia de les Illes Balears i en col·laboració amb la Cooperativa d'Apotecaris.

⌘ Campanyes d'ús del preservatiu

– **Set Supervivència Sexual: capseta metàl·lica amb 3 preservatius masculins, i una tassa** (*Sexconsulta de l'Ajuntament de Palma*)

- Nombre de sets distribuïts: 1.373 (a la UIB i a *Palmajove*)

– **Campanya de promoció de l'ús correcte del preservatiu entre el jovent: "Sempre amb protecció"** (*Consell Insular de Menorca*).

- Nombre de pòsters distribuïts: 500 (2 dissenys).
- Nombre de preservatius distribuïts: 5.750 (12 models), amb els quals es fa paral·lelisme entre l'ús normalitzat de protecció en els esports de risc i el del preservatiu en les relacions sexuals.

– **Campanya de promoció de l'ús correcte del preservatiu entre el jovent** (*Consell Insular de Menorca*).

Durant el 2010 s'ha integrat dins la programació del batxillerat artístic de l'Escola d'Art de Menorca el disseny d'una campanya de promoció de l'ús correcte del preservatiu entre el jovent, dins l'assignatura de disseny gràfic, per tal de premiar els millors treballs i editar-ne el seleccionat en primer lloc a final de curs.

⌘ Consulta Jove en centres docents de Mallorca (*Ib-salut, Direcció General d'Innovació i Formació del Professorat*).

La consulta es realitza en els centres educatius un pic per setmana, durant l'horari escolar. Pretén, mitjançant les demandes de l'adolescència escolaritzada, millorar els seus coneixements i habilitats; conèixer les seves creences, valors i actituds i donar a conèixer els recursos socio-sanitaris existents.

- Nombre de centres de salut implicats: 24
- Nombre centres educatius implicats: 27
- Nombre total de consultes: 1.962, en 325 dies de consulta
- Nombre de consultes sobre salut afectiva sexual: 568

⌘ **Projecte educatiu “Què passa amb el VIH-sida?”** (*Direcció General de Salut Pública i Participació*).

Al voltant del Dia Mundial enfront de la sida, amb la finalitat de reflexionar sobre el VIH/sida, es va dissenyar una intervenció educativa anomenada **“Què passa amb el VIH/sida?”**. Aquest projecte es dirigí a l'alumnat a partir de 3r d'ESO.

- Nombre de centres participants: 12 de Mallorca i Menorca.
- Nombre d'assistents: 753 alumnes.

⌘ **Projecte Dance4life a Eivissa i Formentera** (*Consell Insular de Formentera, ALAS Ibiza*)

- Nombre de tallers realitzats: 14, a alumnes de 13-19 anys.
- Nombre d'assistents: 2.500 alumnes.
- Nombre d'accions de canvi realitzades per alumnes a Formentera: 2, amb la participació de 13 agents de canvi, distribuïren material informatiu del projecte i de VIH i preservatius a les festes del Pilar de la Mola i a l'Associació de Bars de la zona de Sant Francesc (500 preservatius i 120 fullets).

⌘ **Projectes de Promoció i Educació per a la Salut en els centres educatius (PiEpSE)** (*Conselleria de Salut i Consum, Conselleria d'Educació i Formació del Personal*)

La Comissió Tècnica d'Educació per a la Salut en els centres educatius formada per professionals de les Conselleries de Salut i Educació ha impulsat els projectes de Promoció i Educació per la Salut en els Centres Educatius (PiEpSE amb la participació de la comunitat educativa, els centres de salut i els agents socials comunitaris. Els set centres educatius implicats han prioritzat el programa d'educació afectiva i sexual dins els seus projectes de salut de centre, ja que és el més sol·licitat per part de l'alumnat.

⌘ **“Expressa’t 10”** dissenys de cartells sobre l’estigma i la discriminació que sofreixen les persones amb VIH/Sida, duts a terme per l’Escola Superior de Disseny i el Centre de Formació Audiovisual (CEF), varen ser exposats a l’Antiquari i al Bar Marilín de Palma.

⌘ **Activitats informatives/formatives d’educació sexual, gènere i prevenció del VIH** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Consell Insular de Formentera, Escola de Sida, Ajuntament de Palma, Direcció General de Joventut, Ibdona, Salut Jove-Consell Insular de Menorca, Ib-salut, Consell de Mallorca, ALAS, Creu Roja Joventut, Fundació Diagrama*).

Hi ha una diversitat d’institucions i organismes que realitzen aquests tipus d’activitats amb joves, que encara que siguin diferents són de temàtica similar, per la qual cosa hem intentat ajuntar-los segons a la població diana a la qual es dirigeixen i els tipus d’activitat.

ACTIVITATS REALITZADES EN ELS CENTRES EDUCATIUS		
Taller /xerrada	Nombre d’activitats	Nombre de participants
Tallers d’educació afectiva sexual i prevenció del VIH	147	3.101
Tallers de gènere	43	889
Xerrades informatives sobre salut afectiva sexual i prevenció del VIH	48	960
Tallers d’autoestima i habilitats socials	2	41
Activitat educativa “Prevenció d’infeccions de transmissió sexual i embarassos no desitjats” oferta a través de la web PalmaEduca.cat de l’Ajuntament de Palma a centres educatius, associacions de mares i pares i població en general.	11	245
EXPOSEX , exposicions itinerants sobre salut afectiva i sexual, complementada amb fullets informatius, orientacions pedagògiques, bibliografies i recursos didàctics. El 2010 l’Exposex s’ubicà als IES.	36	695

CURSOS/XERRADES/TALLERS D'EDUCACIÓ AFECTIVA I SEXUAL I PREVENCIÓ DEL VIH		
Destinatari/àries	Nombre de cursos/tallers/xerrades	Nombre de participants
Persones joves tutelades	17 tallers	153
Alumnes d'escoles tallers	2 tallers	32
Alumnes d'exclusió social i escolar	3 tallers	34
Persones joves sense recursos extutelades de la Fundació Diagrama	33 tallers	27
Pares i mares de joves tutelats	1 taller	11
Associacions i centres de temps lliure	2 tallers	22
Monitors/res de l'Escola d'Educadors de Temps Lliure	6 intervencions	80
Monitors de Dance4life	1 taller	8
Associacions, entitats i altres col·lectius	3 xerrades 6 tallers	28 54
Tècnics dels serveis socials de Formentera	1 taller	11
Voluntari de Formentera	1 taller	1
Professionals que fan feina amb joves	1 curs	27
Mediadors/res juvenils i treballadors/res de l'àmbit socioeducatiu juvenil	1 curs online	22

⌘ Estudi “La sexualitat juvenil a Menorca. Coneixements, actituds i comportaments sexuals del jovent de 14 a 18 anys a Menorca”
(*Consell Insular de Menorca*).

Durant el primer trimestre del curs acadèmic 2010-2011 s'ha iniciat el procés per actualitzar les dades de l'estudi realitzat el 2003 pel Servei de Promoció de la Salut, per tal de disposar d'informació actualitzada respecte als coneixements, les actituds i els comportaments sexuals del jovent que orienti les intervencions educatives de promoció d'una sexualitat saludable.

Les enquestes es passaren a la mateixa mostra de l'estudi anterior a les aules de 3r i 4t d'ESO i 1r i 2n de batxillerat de 12 centres educatius de l'illa.

⌘ Assessorament en salut afectiva sexual, habilitats socials i autoestima (*Ibdona, Direcció General de Joventut i Ajuntament de Palma*).

Assessorament de forma individual, essent majoritàriament consultes relacionades amb la salut afectiva sexual.

- Nombre d'assessories: 2.043 (1.155 Infosex i 888 Sexconsulta).

4. Prevenció en la dona

⌘ Tallers i cursos de salut afectiva i sexual adreçats a dones i professionals (*Ibdona*).

- Nombre de tallers impartits a dones: 4.
- Nombre de cursos impartits a professionals: 1.

⌘ Cursos de salut sexual i reproductiva “Saludaries” (*Metges del Món*) dirigits a dones immigrants, de 100 hores de duració.

- Nombre de participants: 27.
- Nombre de cursos: 3.

⌘ Tallers de sexualitat i prevenció del VIH/sida per a dones immigrants (*Direcció General de Salut Pública i Participació, ALAS*).

Realitzats al Centre de Salut de Son Gotleu:

- Nombre de tallers: 4.
- Nombre d'assistents: 133.

⌘ Tallers de sexualitat i prevenció del VIH per a dones en risc d'exclusió al SADIF (*ALAS*).

- Nombre de tallers: 2.
- Nombre de centres participants: 1.
- Nombre d'assistents: 16.

⌘ **Programa d'educació per a la Salut per a dones en les diferents etapes de la maduresa** (*Ajuntament de Palma, Càritas - Fundació Joana Barceló*).

- Nombre de tallers: 1.
- Nombre d'assistents: 16 persones amb risc d'exclusió.

5. Prevenició en persones usuàries de drogues injectades

⌘ **Programes de reducció de danys**

– **Programa d'intercanvi de xeringues (PIX)**

(*Metges del Món, Creu Roja, Direcció General de Salut Pública i Participació i IMAS*).

La distribució de xeringues i altres materials d'injecció es du a terme des de dos unitats mòbils (Nexus i Metabús), i en menor quantitat des dels CAD (Centres d'atenció a la drogodependència).

PROGRAMA D'INTERCANVI DE XERINGUES			
	NEXUS	METABÚS	TOTAL
Nombres d'usuaris/àries	1.126 unitats	218 unitats	1.344 unitats
Xeringues distribuïdes	36.116 unitats	21.900 unitats	63.593 unitats
Xeringues recollides	31.229 unitats	19.363 unitats	43.044 unitats
Tovallolletes d'alcohol	72.232 unitats	--	72.232 unitats
Aigua bidestil·lada	36.116 unitats	--	36.116 unitats

PROGRAMA D'INTERCANVI DE KITS ANTISIDA			
	CAD IMAS	SA PLACETA	TOTAL
Kits distribuïts	1.972 unitats	2.470 unitats	4.442 unitats

- **Programa d'intercanvi de xeringues (kits antisida) en les oficines de farmàcia** (*Direcció General de Salut Pública i Participació i Col·legi Oficial de Farmacèutics*).

En les oficines de farmàcia adherides al programa s'intercanvien xeringues per Kits anti-sida que inclouen: tovallola d'alcohol, aigua bidestil·lada, xeringa, cassoleta, contenidor per a la xeringa, preservatiu i fullet informatiu.

- Nombre de les oficines en programa: 44 (22 a Mallorca, 18 a Menorca i 4 a Eivissa- Formentera).
- Nombre de kits antisida distribuïts: 20.800 kits.
- Nre. de contenidors de xeringues recollits: 471.

- **Programa de dispensació de metadona** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Creu Roja, Col·legi Oficial de Farmacèutics, Ibsalut...*).

La metadona es dispensa en oficines de farmàcia, CAD, centres de salut, Metabús, i altres (comunitats terapèutiques, centres de dia...).

PROGRAMA DE DISPENSACIÓ DE METADONA		
	Nombre de centres, oficines, comunitats, unitats	Nombre d'usuaris/àries
CAD	12	2.199
Oficines de farmàcia	28	141
Centres de salut	12	29
Comunitat terapèutica Andana/Casa Coberta	1	39
Centre de Dia Arrels	1	27
Metabús	1	296

⌘ **Prevenió de la transmissió sexual del VIH**

- **Distribució de material preventiu** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, IMAS, Metges del Món*).

- Nombre de persones usuàries: 997 en el Programa Nexus.
- Preservatius distribuïts: 26.978 (7.732 CAD IMAS i 1.403 Programa Nexus + 15.479 Metabús + 2.364 CAD Govern de les Illes Balears).
- Lubricants distribuïts: 85 en el Programa Nexus.

- **Tallers de sexe segur i VIH:** 59 en el Programa Nexus.
- **Intervencions educatives sobre VIH, reducció de riscos i sexualitat:** 1.361 en el Programa Nexus.
- **Tallers sobre infeccions de transmissió sexual** (*Direcció General d'Immigració, ib-salut, ALAS*).
 - Nombre de tallers realitzats: 2
 - Nombre d'assistents: 8

6. Prevenció en homes que fan sexe amb homes

(*Direcció General de Salut Pública i Participació, Ajuntament de Palma Ben Amics, ALAS*).

⌘ Prevenció de la infecció per VIH en locals d'ambient LGTB

– Fidelització de l'ús de mètodes preventius

Distribució periòdica de material preventiu i informatiu a 26 locals d'ambient LGTB, festes i esdeveniments especials.

MATERIAL DISTRIBUÏT	
Preservatius	29.380 unitats
Lubricants monodosis	26.380 unitats
Guies “Sexo Oral, Mini guía sobre lo básico que tienes que saber” de Ben Amics	500 unitats
Fulletts de diverses campanyes de l'ús del preservatiu	5.300 unitats
Targetes de la campanya “Pon-te una medalla” de FELGTB i Pla Nacional contra la Sida	1.000 unitats
Adhesius de la campanya “Frente al VIH no bajas la guardia”	250 unitats
Rodals	2.500 unitats

- A la pàgina web de Ben Amics poden trobar-se banners de les diverses campanyes.
- Organització de festes de promoció de sexe més segur: 3, amb 1.800 assistents.

⌘ Campanya de promoció de la prova de detecció de VIH

- Pàgina web de l'associació.
- Chat de Chueca Balears.
- Informació gràfica: Campanya “*Sal de dudas, quiérete, cuídate*” en col·laboració amb la FELGTB.
- Falques publicitàries i anunci en premsa.
 - Mapa LGTB: 60.000
 - Youting: 81.000
- Flyers: 2.000
- Distribució de :
 - 350 guies sobre la prova del VIH/Sida en la Comunitat LGTB de FELGTB-PNS.
 - 100 fullets i 15 cartells de la campanya “*Quiérete Hazte la prueba. Usa el preservativo*” d'ONUSIDA i PNS.
 - 200 fullets “*Lo peor de tener el VIH es no saberlo*” de FELGTB i PNSS.

⌘ Tallers de sexe segur per a la població LGTB (en col·laboració amb FLGTB i Stop Sida):

- Nombre de tallers impartits: 4
- Nombre d'assistents: 28
- Vídeo fòrum: 2 (19 assistents)

⌘ Taller de sexe segur per a professionals de la salut del CAITS.

- Nombre de tallers impartits: 1.
- Nombre d'assistents: 8.

⌘ Informació presencial, telefònica i digital

- Nombre de persones ateses: 226.

7. Prevenió en persones que exerceixen la prostitució

⌘ Centre d'Atenció Sociosanitària a Persones que Exerceixen la Prostitució (CASSPEP).

(Direcció General de Salut Pública i Participació, Metges del Món).

Des de CASSPEP s'atén aquest col·lectiu i es desenvolupen diferents activitats des del centre fix amb tres nivells d'intervenció: àrea d'acolliment i dispensació de material, àrea psicosocial (treballadora social) i àrea sanitària (infermera i ginecòlegs voluntaris); i des de la Unitat Mòbil que visita clubs i pisos on s'exerceix la prostitució a Palma i a la Part Forana.

- Nombre de persones ateses: 2.123 (1.951 dones, 115 homes i 57 transsexuals)
- Nombre de persones a qui es realitzen intervencions educatives o tallers de sexe més segur i/o VIH: 380
- Curs d'Educaores d'Iguals de 40 hores: 1
- Nombre d'analítiques i serologies realitzades: 60
- Nombre de preservatius distribuïts: 220.991
- Nombre de lubricants distribuïts: 22.991

⌘ Intervenció en persones que exerceixen la prostitució (PEP) *(Direcció General de Salut Pública i Participació, Direcció General d'Immigració, Ib-salut, Ajuntament de Palma, Consell Insular de Formentera, ALAS, Casal Petit).*

FORMACIÓ A PEP		
Tallers	Nombre de tallers	Nombre de participants
Tallers de prevenció del VIH i salut afectiva sexual ALAS Mallorca	2	17 dones
Taller sobre infeccions de transmissió sexual	2	20
Tallers de VIH/sida al club Kennedy de Formentera	1	4
Taller d'hàbits saludables al Casal Petit	1	16 dones

– **Intervenció a la seu d'ALAS de Mallorca:**

- Nombre de preservatius distribuïts: 6.100
- Nombre de lubricants distribuïts: 1.830
- Nombre d'usuàries: 50

8. Prevenció en població procedent d'altres països

⌘ **Campanya de prevenció del VIH/sida en població immigrant** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Institut Mallorquí d'Afers Socials, ALAS*).

- Edició de 5.000 fullets informatius sobre aspectes de prevenció de VIH en diferents idiomes per a la seva distribució.

⌘ **Tallers sobre VIH** (*Metges del Món*)

- Nombre de tallers realitzats: 5.
- Nombre de participants: 46 dones.

9. Prevenció a l'àmbit penitenciari

⌘ **Prevenció i informació sobre el VIH a la població reclusa d'Eivissa** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, ALAS- Eivissa*).

El programa es realitza cada 3 mesos amb una durada de 4 mesos mitjançant suport individual, assessorament i tallers de promoció de la salut.

- Nombre de tallers realitzats: 2 tallers
- Mitjana de participació: 16 interns

⌘ **Projecte d'educació per a la salut** (*Creu Roja*).

Es desenvolupa a través de tallers de sexualitat, VIH/sida, drogues i alimentació.

- Nombre de tallers realitzats a joves del centre penitenciari: 1
- Nombre de centres participants: 1
- Nombre d'assistents: 19

⌘ Programa d'intercanvi de xeringues en el centre penitenciari de Palma (Direcció General de Salut Pública i Participació).

Al programa s'intercanvien xeringues per kits anti-sida que inclouen: tovalloleta d'alcohol, aigua bidestil·lada, xeringa, cassoleta, contenidor per a la xeringa, preservatiu i fullet informatiu.

- Nombre de kits antisida distribuïts: 700

⌘ Programa de dispensació de metadona (Sanitat Penitenciària):

- Nombre d'usuaris/àries: 439

⌘ Projecte d'educació per a la Salut (Escola de Sida, Sanitat Penitenciària).

Es desenvolupa a través de tallers de sexualitat, VIH/sida i gènere, dirigits al mòdul de dones.

- Nombre de sessions realitzades: 18
- Nombre d'assistents: 28 dones

10. Prevenició en personal sanitari

⌘ Protocol d'actuació davant accident amb material biològic (ib-salut).

Els centres d'Atenció Primària i els hospitals de la xarxa pública tenen implantat un protocol d'actuació enfront de les exposicions accidentals al VHB, VHC i VIH. Aquests protocols inclouen mesures preventives, actuacions i profilaxis.

ACCIDENTS BIOLÒGICS								
	HUSE	FHSL	FHM	HCIN	HGMO	HCM	AP Mallorca	TOTAL
Nombre d'accidents biològics	124	103	23	23	38	36	63	387
Nombre de professionals en tractament	7	1	0	1	1	1	1	12

⌘ Formació en prevenció de riscos laborals al personal sanitari (ib-salut).

Els serveis de Medicina del Treball dels hospitals públics realitzen formació al seu personal en prevenció d'accidents biològics.

FORMACIÓ EN PREVENCIÓ D'ACCIDENTS BIOLÒGICS							
	HUSE	FHSL	FHM	HCIN	HGMO	HCM	TOTAL
Nombre d'accions formatives	56	1	1	7	13	1	78
Nombre de participants	562	56	1	148	159	15	940

El Servei de Medicina del Treball de l'Hospital Son Llàtzer ha actualitzat el pòster sobre dispositius de seguretat, publicat a la Intranet.

ATENCIÓ SANITÀRIA I SOCIAL

1. Atenció sanitària
2. Atenció psico-social

1. Atenció sanitària (ib-salut)

⌘ **Detecció del VIH i tractament en dones embarassades**

Oferta sistemàtica de la prova de detecció de VIH a les embarassades i del tractament antiretroviral en cas necessari.

EMBARASSADES I VIH							
	HUSE	FHSL	FHM	HCIN	HGMO	HCM	TOTAL
Nombre de parts	1.842	2.531	1.178	1.004	764	1.138	8.457
Nombre d'infeccions per VIH en embarassades	22	15	2	--	1	2	42
Nombre d'embarassades amb tractament	22	15	2	--	1	2	42

⌘ **Atenció a persones VIH positives**

L'assistència sanitària i el tractament està garantit per a totes les persones VIH positives i diagnosticades de sida.

INFECCIONS VIH							
	HUSE	FHSL	FHM	HCIN	HGMO	HCM	TOTAL
Nombre de persones ateses infectades pel VIH	1.735	930	112	100	162	400	3.439
Nombre de pacients en tractament	1.449	744	112	93	152	394	2.944
Mitjana de visites per pacient/any	3	2	3	4	3,33	5	----
Percentatge de visites incomplertes	3%	--	--	5%	4,43%	10%	----
Percentatge d'adherència	--	85%	70%	97%	65%	70% bona 22% regular 8% dolenta	----

La despesa en tractaments antiretrovirals fou de 20.814.291,59 €.

⌘ Formació contínua a professionals dels centres de salut (ib-salut)

- **Curs de promoció de la salut en l'adolescència**
 - Nombre d'assistents: 28 professionals.
- **“Retomemos” estratègia de comunicació educativa per al desenvolupament d'habilitats per a la vida**
 - Nombre d'assistents: 13 infermeres i una pediatra.
- **Curs sobre el concepte de gènere**
 - Nombre d'assistents: 81 professionals.

2. Atenció psico-social

⌘ Atenció psico-social a persones VIH positives i familiars (Direcció General de Salut Pública i Participació, Direcció General d'Atenció a la Dependència, ALAS)

- Nombre de persones ateses: 102 (63 social, 45 psicològica).
- Nombre d'intervencions amb menors i famílies: 9.
- Nombre de sessions realitzades: 173.
- Nombre de persones ateses en el projecte PARES (intervenció entre iguals en el context hospitalari): 15.

⌘ Activitats d'autoajuda per a persones afectades (Direcció General d'Atenció a la Dependència, ALAS).

- Cafè positiu: 37 cafès (337 assistències amb una mitjana de 9 a 10 persones per cafè).
- Reiki: 3 persones.
- IV Trobada de teràpies complementàries: 33 assistents.
- Excursions: 9 excursions (65 assistències amb una mitjana de 9 persones per activitat).
- Taller d'Exercicis per a la salut: 14 persones.
- Festes: 2 (39 persones en total).

⌘ Acolliment, atenció i acompanyament de persones amb VIH/sida sense recursos. Cases d'Acolliment: Residència Siloé i Habitatge Tutelat Siloé.

(IMAS, i Estalvi Ètic Colonya i Siloé).

- Nombre de persones ateses: 21 (81% homes i 19 % dones).
- Franja d'edat població atesa: el 57,14% entre 41 i 50 anys, el 23,80% entre 51 i 60 anys, el 14,28% entre 30 i 40 anys i el 4,78% més de 61 anys.
- Temps d'estada en els centres: el 71,42% tot l'any, el 23,80% entre 0 i 6 mesos i el 4,78% entre 7 i 9 mesos.
- Nombre d'acompanyaments mèdics: 481 (47% especialistes, 30% família, 15% internistes, 3% visites d'urgències i 5% infermeria) a més de 10 hospitalitzacions.
- Nombre de tràmits i/o gestions a favor de les persones residents: 82 (35% per reinserció, 59% administratius (pensions, ajuts..), 6% judicials).

⌘ Projecte Mou-tel: Activitats per a la recuperació d'habilitats, aptituds i capacitats de persones amb VIH/sida residents en els centres Siloé

(Siloé i Obra Social Sa Nostra)

- Nombre total de participants: 36 (21 residents en els centres i 15 professionals i/o voluntaris/àries).
- Activitats:
 - 1 Taller setmanal d'harmonització psicofísica a cada un dels centres (78 hores).
 - 1 Taller setmanal de reestructuració cognitiva a cada un dels centres (115 hores).
 - Sortida extraordinària amb residents d'ambdós centres.

⌘ Projecte Convihe: Activitats en moments de lleure per a la millora de la qualitat de vida de persones amb VIH/sida residents als centres Siloé

(Siloé)

- Nombre total de participants: 21 persones/taller.
- Activitats:

- Tallers de ludoteràpia: un taller quinzenal a cada un dels centres (78 hores).
- Sortides terapèutiques (40 hores):
 - 3 sortides terapèutiques amb residents de la Residència.
 - 5 Sortides terapèutiques amb residents de l'Habitatge Tutelat.
 - 5 Sortides terapèutiques conjuntes (amb residents d'ambdós centres).

COORDINACIÓ I PARTICIPACIÓ

Des de la Coordinació Autonòmica de la Sida de la Conselleria de Salut i Consum s'han dut a terme les següents actuacions de coordinació:

- ⌘ **Conveni de col·laboració** entre la Conselleria de Salut i Consum del Govern de les Illes Balears i l'Il·lustre Col·legi Oficial de Farmacèutics de les Illes Balears **per a la dispensació de metadona en les oficines de farmàcia.**
- ⌘ **Acord de col·laboració** entre la Conselleria de Salut i Consum, el Col·legi Oficial de Farmacèutics de les Illes Balears, la Cooperativa d'Apotecaris i COFARME (Cooperativa Farmacèutica Menorquina), **per a la realització del Programa d'Intercanvi de Xeringues** (kits antisida: tovallolletes d'alcohol, aigua bidestil·lada, xeringa, cassoleta, contenidor de xeringa usada, preservatiu i fullet informatiu).
- ⌘ **Conveni instrumental amb Metges del Món per al CASSPEP** (Centre d'atenció socio sanitària per a les persones que exerceixen la prostitució).
- ⌘ **Conveni instrumental amb Ben Amics.**
- ⌘ **Conveni instrumental amb ALAS.**
- ⌘ **Participació en la Comissió Tècnica d'Educació per a la Salut en els centres educatius.**
- ⌘ **Reunions de coordinadors i coordinadores en la Secretaria del Pla Nacional sobre la Sida.**
- ⌘ **Reunions amb Taula per la sida** per coordinar les diferents actuacions que es realitzen el Dia de la Prova del VIH i el Dia Mundial enfront de la Sida.

Des d'altres institucions es té informació de les següents institucions u organismes:

- ⌘ **Grup de Treball sobre prostitució** (*Ajuntament de Palma*). Comissió formada per diferents àrees de l'Ajuntament de Palma i entitats que treballen en l'atenció directa a persones que exerceixen la prostitució a Palma, en la qual s'adopta una visió i reptes comuns per tal de posar en marxa diferents projectes i activitats dins aquest marc.
- ⌘ **Conveni de col·laboració** entre Metges del Món i l'Hospital Universitari de Son Dureta en la part assistencial (analítiques, infeccions...).

GLOSSARI DE SIGLES

- **ALAS:** Associació de Lluita antisida de les Illes Balears
- **AP:** Atenció Primària
- **Ben Amics:** Associació de lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals de les Illes Balears
- **CAD:** Centre d'Atenció a les Drogodependències
- **CAITS:** Centre de Diagnòstic, Tractament i Prevenció de les Infeccions de Transmissió Sexual.
- **CASSPEP:** Centre d'Atenció Socio-sanitària a Persones en Situació de Prostitució
- **CEF:** Centre de Formació Audiovisual
- **DT:** Diagnòstic tardà
- **ESO:** Ensenyament Secundari Obligatori
- **HCIN:** Hospital Comarca d'Inca
- **HCM:** Hospital Can Misses
- **HGMO:** Hospital General de Mateu Orfila
- **HSH:** Home que fa sexe amb homes
- **HTSX:** Heterosexual
- **HUSE:** Hospital Universitari de Son Espases
- **Ib-salut:** Institut Balear de Salut
- **IES:** Institut d'Educació Secundària
- **IMAS:** Institut Mallorquí d'Afers Socials
- **IR:** Infecció recent
- **LGTB:** Lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals
- **FELGTB:** Federació d'Entitats de Lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals
- **FHM:** Fundació Hospital Manacor
- **FHSL:** Fundació Hospital Son Llätzer
- **MDM:** Metges del Món
- **PADIB:** Pla d'Addiccions i Drogodependències de les Illes Balears
- **PAS:** Punt d'Assessorament amb Salut de Direcció General de Joventut

- **PEP:** Persona que exerceix la prostitució.
- **PiEpSE:** Projectes de Promoció i Educació per a la Salut en els centres educatius
- **PIX:** Programa d'intercanvi de xeringues
- **PNSS:** Pla Nacional sobre la Sida
- **PQPI:** Programes de Qualificació Professional Inicial
- **SADIF:** Servei d'Acollida per a Dones i Famílies
- **Taula per la sida:** plataforma d'entitats socials que aborda, de forma conjunta, la prevenció de noves transmissions del VIH i les reinfeccions, l'estigma de les persones seropositives i fomenta polítiques socio-sanitàries. Constituïda per: ALAS, Ben Amics, Consell de la Joventut de les Illes Balears, Creu Roja Joventut, Escola de SIDA, Metges del Món i Siloé.
- **UDI:** Usuari de Drogues Injectades
- **UE:** Unió Europea
- **VIH:** Virus de la Immunodeficiència Humana